



Steeds vaker klinkt het geluid onder allochtone vrouwen dat ook de mannen moeten emanciperen. Het proces kan niet gelijk opgaan als de vrouwen bezig zijn met een inhaalslag, terwijl hun mannen juist hun hakken in het zand zetten. Zijn mannen de grote spelbrekers of valt het allemaal wel mee? En wat betekent emancipatie voor hen? Een groepsgesprek met vier allochtone mannen.

# De mannelijke hoofdrolspelers in het emancipatieproces

*“De emancipatie begint bij vrouwen”*

**M**etin Dogan uit Turkije, Elmir Prevljak uit Bosnië-Herzegovina, Abdi Awaleh Buuh uit Somalië en Tomas

Afavorki uit Eritrea zijn de vier mannen die ‘ja’ hebben gezegd op dit gesprek. De spanning onder de mannen is voelbaar. Dat heeft te maken met de onderwerpkeuze en dat ze elkaar niet kennen. “Zo vaak praat ik niet over emancipatie van de vrouw”, zegt student verpleegkundige Tomas lachend. “Ik praat wel over de vrouwen als het om de liefde gaat”, voegt hij toe, doelend op de prille breuk met zijn vriendin.

In de kern zien de gesprekspartners geen verschillen tussen de rechten van de man en de vrouw. “Gelijkheid tussen man en vrouw”, daar gaat het volgens Elmir om. Jurist Metin kiest voor een ruimer begrip van het woord emancipatie. Voor hem gaat het niet alleen om de gelijke rechten voor mannen en vrouwen. “Ik denk ook aan het opheffen van maatschappelijke belemmeringen voor iedereen, ongeacht hun geslacht, afkomst en cultuur. Iedereen in Nederland moet dezelfde ontplooiingskansen hebben.”

“Elke sekse heeft haar eigen karakteristieke eigenschappen. Zonder deze uit het oog te verliezen, zijn mannen en vrouwen aan elkaar gelijk”, meent Abdi. Hij woont bijna elf jaar in Nijmegen en is in deze stad op vrijwillige basis actief



Thomas Afavorki gespreksleider, Kemal Bölek en Metin Dogan. Foto's Hatice Bölek.

bij verschillende organisaties, zoals het Anti Discriminatie Bureau. “Praten over emancipatie is wel echt Hollands”, voegt hij er aan toe. Hij vergelijkt het emancipatieproces van vrouwen in Nederland met die van vrouwen uit zijn land van herkomst maar daarvoor zijn de verschillen eigenlijk te groot.

## **Emancipatie een luxe?**

Tomas ondersteunt Abdi's mening. “In Eritrea zijn de vrouwen afhankelijk van hun man, want hij zorgt voor het gezin. Vanwege die afhankelijkheid zijn deze

vrouwen ook veel geduldiger en zullen ze niet snel scheiden als de man haar slecht behandelt.” Hij zou het liefst zien dat vrouwen in zijn land net zo gestuurd en net zo onafhankelijk zijn als de Nederlandse vrouwen. De verandering is op komst en is nu te zien bij jonge vrouwen in zijn land en bij de Afrikaanse vrouwen die naar Nederland zijn gekomen, om welke reden dan ook. “Ze komen geëmancipeerd over, scheiden makkelijker en zijn gelukkig economisch onafhankelijk. Met de uitkering kunnen ze ook makkelijker zelfstandig



Tomas Afavorki

worden en er voor kiezen om niet meer bij hun man te blijven.”

Abdi: “Besef wel dat de emancipatiediscussie in Somalië of in Eritrea een luxe is. Mensen zijn daar gewoon niet mee bezig, andere zaken zijn veel belangrijker zoals de honger, aids, de burgeroorlogen ... Elke dag vallen daar honderden doden door ziekte. Mensen die over emancipatie praten, die hebben elders gestudeerd en hebben de luxe om daar over na te denken.”

Elmir beaamt dat oorlogen andere onderwerpen naar de achtergrond duwen. In Bosnië- Herzegovina waar vrouwen net zo geëmancipeerd zijn als in Nederland, maakten 15 jaar geleden de gesprekken over emancipatie plaats voor onderwerpen hoe men het kon overleven.

“De oorlog heeft veel veranderd. Ons gezin is vanwege de oorlog naar Nederland gekomen en mijn vrouw en ik hebben, na het volgen van een taal cursus, gekeken wie er nou moest werken. Mijn vrouw is architect en had de beste papieren. Zij werkt nu en ik zorg voor onze twee kinderen.” Voor buitenstaanders misschien een teken dat dit gezin geëmancipeerd is, maar Elmir vindt het niet zo bijzonder. “In Bosnische steden zijn de vrouwen net zo vrij als hier. Verschillen zie je juist tussen vrouwen uit de stad en het platteland. Op het platteland zijn de mensen conservatiever en is het ondenkbaar dat je daar als vrouw ongehuwd gaat samenwonen. Trouwens, in andere Europese landen heb je dat net zo goed, zoals in Sicilië waar het onvoorstelbaar is dat een vrouw niet als maagd trouwt.”

Ook Metin beaamt dat de positie van



Elmir Prevljak

vrouwen in Turkije erg afhankelijk is van de plaats waar zij woont. Tussen West Turkije en Oost Turkije zitten bergen van verschil. “Het opleidingsniveau zegt ook veel over emancipatie. Alhoewel, nu ik er bij stil sta, soms zegt dat niet alles. Ik ken ook hoogopgeleide vrouwen die niets durven te zeggen tegen hun man. En eigenlijk niet geëmancipeerd zijn, ondanks het feit dat zij niet financieel afhankelijk zijn van hun man.”

Dat de emancipatiestrijd in Nederland niet meer nodig is vinden de mannen onzin. Metin: “De overheid mag dan wel roepen dat de emancipatie van Nederlandse vrouwen klaar is, maar in de praktijk zijn nog veel zaken niet goed geregeld, zoals bijvoorbeeld kinderopvang en een langer zwangerschapsverlof voor moeders en ook voor vaders.”

Dat de nadruk bij emancipatie nu ligt bij allochtone vrouwen, roept ook emoties op. “Nederlandse mannen onderdrukken hun vrouw net zo goed, het is een kwestie van macht. Kijk maar naar huiselijk geweld, dat gebeurt overal op de wereld”, meent Abdi. Elmir is het daar niet mee eens, volgens hem komt geweld tegen vrouwen systematischer voor in de zogenaamde Derde Wereldlanden. Abdi reageert fel: “Mijn vader heeft mijn moeder altijd goed behandeld. Het is niet alleen iets wat bij allochtonen gebeurt.”

Elmir: “Maar geweld is in Nederland



Metin Dogan

uitzonderlijk, als het gebeurt komt het op de televisie.”

Abdi: “Geweld komt ook voor in Amerika, dat was ook op de televisie.” Na een stilte beaamt Elmir dat hij ook onderdrukking ziet bij de zogenaamde asociale Nederlanders. Metin zet een punt achter het onderwerp. “Geweld komt in elke cultuur voor. Ook bij hoog opgeleide mensen, maar dan is de vrouw wel eerder weg bij zo’n man. Zij is immers in staat om voor zichzelf te zorgen”. Zijn uitleg stemt iedereen tevreden.

### Ayaan

Al snel komt het gesprek op Ayaan Hirsi Ali en haar uitspraken over de emancipatie van moslimvrouwen. Abdi begint rustig zijn mening te vertellen, maar windt zich gaandeweg meer op. “Ik heb haar een e-mail gestuurd en geschreven dat ik het grotendeels met haar eens ben. De vrouwenbesnijdenis is een cultureel probleem en heeft niets met religie te maken. Maar zij is aan het provoceren en ik vind dat zij nu iets concreets moet doen. Ik heb trouwens nooit een antwoord op mijn e-mail gehad.” Thomas vult aan: “Ayaan kan bijvoorbeeld iets doen voor vrouwen die door hun echtgenoot in het land van herkomst achter zijn gelaten, of voor vrouwen die geen Nederlands kunnen praten en thuis zitten. Ayaan valt de profeet Mohammed aan die al eeuwen dood is.”

Volgens Metin probeert Ayaan iets aan de positie van allochtone vrouwen te doen, maar hij vindt haar gekozen strategie fout. “Daarmee neem je de vrou-

Abdi Awaleh Buuh wilde niet op de foto.

wen tegen je in, terwijl je juist deze vrouwen nodig hebt om iets te kunnen veranderen." Volgens Metin kan het emancipatieproces bij allochtone vrouwen mede succesvol zijn als ze hun eigen weg volgen, die bij hun achtergrond en tradities past. "Loop weg van huis, breek met de traditie en familie zijn zulke radicale dingen ... Veel vrouwen zullen dat niet zo gauw doen." Metin onderstreept keer op keer dat het emancipatieproces van de Turkse vrouwen al langer op gang is. "De eerste generatie Marokkaanse en Turkse vrouwen zit in een slechte positie. Ze spreken geen Nederlands, leiden een geïsoleerd leven en weten echt niet hoe ze hun eigen leven moeten oppakken. Toch zie je dat ze wel hun dochters stimuleren om een ander leven te leiden dan zijzelf hebben gedaan. De tweede en vooral de derde generatie meiden volgt een opleiding, kiest eerder voor een baan dan voor het huwelijk en voert de strijd om zelfstandig te kunnen wonen."

### Wie overtuigt de mannen?

Volgens Metin heeft de man veel baat bij de emancipatie van de vrouw, omdat bijvoorbeeld de relaties gelijkwaardiger worden en het leven voor beide partners stukken makkelijker en aangener wordt. Zouden deze heren andere mannen aanspreken en ze overtuigen van de noodzaak om de emancipatiestrijd van de vrouw te steunen? Deze vraag is voor de vier mannen lastig te beantwoorden. Elmir vindt dat vrouwen hun eigen rechten moeten opeisen en niet moeten wachten tot de man uit zichzelf afstand doet van zijn macht. "Ik heb zo'n Turkse buurman die zijn vrouw verbiedt om naar buiten te gaan. Het is verkeerd, maar ik ga hem daarop niet aanspreken", zegt Emir. "Ja, ik vind dat ook privé", vult Abdi aan. "Zo'n man kan makkelijk zeggen, waar bemoei jij je mee. Natuurlijk keur ik het gedrag van zo'n man niet goed. Hij is stom bezig, maar ik ga er niets van zeggen". Na enige nadenken zegt Elmir dat hij zijn vrienden wel zou aanspreken. "Maar bij zo'n buurman zal ik een paar keer zeggen dat hij middeleeuws bezig is en dan houdt het voor mij op."



Op de vraag of mannen nu het emancipatieproces van vrouwen belemmeren zijn de meningen verdeeld. Thomas vindt van niet, want vrouwen hebben toch immers ook hun eigen mening. Elmir denkt weer aan zijn Turkse buurman en ziet hem wel zijn vrouw tegenhouden. Metin gelooft dat de gemiddelde allochtone man de emancipatie van zijn vrouw belemmert. "Maar dat doen ze niet bewust. Deze mannen zitten de hele dag in het theehuis en als hun vrouw dan een cursus wil volgen, zijn ze niet bereid om de zorgtaken te delen. Ze zitten dan alleen te zeuren dat het eten nog niet klaar is." Volgens hem moeten mannen hun vrouwen stimuleren en dat begint al heel simpel door de kinderen naar school te brengen. "Het opleidingsniveau van deze mannen is erg laag. Ze hebben meestal geen baan en eigenlijk ook geen toekomstperspectief. Ze zouden gestimuleerd moeten worden om zichzelf ook te ontwikkelen, zodat ze beter begrijpen waarom de vrouwen een cursus buitenhuis willen volgen."

### Het begint bij de vrouw

Het emancipatieproces begint volgens de heren bij de vrouw. Zij moet het heft in eigen handen nemen en haar man overtuigen van haar gelijk, is de mening van Elmir. "Emancipatie gaat niet vanzelf, je moet als man en vrouw je verantwoordelijkheid nemen", meent Metin. "Zowel mannen als vrouwen hebben rolmodellen nodig, mensen die het goede voorbeeld geven. Mijn vader was mijn rolmodel, hoewel hij traditioneel werd opgevoed, is hij heel geëmancipeerd." Metin: "De vrouw moet zelf opstaan om haar plaats in de maatschappij op te eisen en de man moet haar de ruimte bieden. Ik weet dat het een lang proces is. Religieuze en culturele verschillen maken het soms moeilijker, maar ik

zie nu al een verandering in de tweede en derde generatie Turken. Emancipatie heeft ook te maken met de opleidingskansen die je krijgt en of je later wel of geen baan hebt en, afhankelijk van deze factoren of wel of niet economisch zelfstandig kunt zijn."

Zijn er ook minder leuke kanten van emancipatie voor de mannen? Niet als het aan Abdi, Metin en Tomas ligt. Elmir zucht. "Een man moet een man zijn en een vrouw een vrouw", zegt hij. Daarna lachend: "Ik denk soms wel dat de vrouwelijkheid van de vrouw door de emancipatiebeweging is verdwenen. Elke vrouw heeft hele mooie kanten, maar de huidige Westerse vrouw laat dat niet meer zien. In de vakantie, toen ik in Bosnië was, zaten daar vrouwen in de rij voor de kapsalon. Ze wilden er goed uitzien. In Nederland zie je juist dat vrouwen bijna geen aandacht besteden aan hun vrouwelijke kant. Hier heerst er een broekencultuur en dat is jammer. Misschien let ik meer op dit soort dingen, omdat ik als sieradenontwerper graag mooie dingen voor vrouwen maak." ■

Gespreksleiding: Kemal Bölek  
Tekst: Hatice Bölek.